

2022-2023 оқу жылының басына техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беретін оқу орындарында оқу процесін ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулық-әдістемелік ұсынымдар

1. Білім күнін өткізуге қатысты

1 қыркүйек «Білім күні барлық» курстардың білім алушылары үшін «Білімге ұмтылу, еңбексүйгіштік және патриотизм» тақырыбында кураторлық сағат өткізіледі.

Кураторлық сағаттың мақсаттары:

1. Білімге деген құндылықты қалыптастыру, өз Отаны үшін қажет және пайдалы болуға деген ұмтылыс.
2. Белсенді өмірлік ұстанымды, кәсіби маңызды қасиеттерді және олардың қоғам өмірінің түрлі салаларында көрініс табуына дайындығын қалыптастыру.
3. Өзін-өзі тәрбиелеуге және өзін-өзі дамытуға, жеке тұлғаның шығармашылық қасиеттерін дамытуға бағдарлау.

2. Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарындағы академиялық дербестікке қатысты

Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымының (бұдан әрі – ТЖКОБ) құзыретіне заңнамалық деңгейде «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне баланың құқықтарын қорғау, білім беру, ақпарат және ақпараттандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының 2022 жылғы 3 мамырдағы № 118-VII ҚРЗ Заңына сәйкес академиялық дербестік бекітілген (бұдан әрі – Заң).

Заңның 5-бабының 6-тармағына сәйкес ТЖКОБ үлгілік оқу жоспарлары мен үлгілік оқу бағдарламаларын (жалпы білім беретін пәндер циклінен немесе модулінен басқа) әзірлеу және бекіту білім беру саласындағы уәкілетті органның құзыретінен алынып тасталды.

Анықтама: «Техникалық және кәсіптік білім беру мамандықтары бойынша үлгілік оқу жоспарлары мен үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2017 жылғы 31 қазандағы № 553 және «Техникалық және кәсіптік білім беру мамандықтары бойынша үлгілік оқу жоспарлары мен үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» 2015 жылғы 15 маусымдағы №384 бұйрықтары үшін жояды.

Заңның 43-бабының 2-5-тармағына сәйкес ТЖКОБ ұйымдары білім беру бағдарламаларын әзірлейді және бекітеді. Яғни, колледждер жұмыс берушілермен бірлесіп Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарының (бұдан әрі - МЖМБС), кәсіптік стандарттардың (бар болса), WorldSkills кәсіптік стандарттардың (бар болса) талаптары негізінде білім беру бағдарламаларын әзірлейді.

Бұдан басқа, Заңның 14-бабы 1-тармағына сәйкес жұмыс оқу жоспарлары мен жұмыс оқу бағдарламаларын жалпы білім беретін пәндер

циклінің немесе модулінің білім беру бағдарламалары мен үлгілік оқу бағдарламалары негізінде техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдар әзірлейді.

2022-2023 оқу жылында МЖМБС-ға сәйкес білім беру бағдарламаларына мынадай базалық модульдерді міндетті түрде қосуды көздеу қажет:

- 1) дене қасиеттерін дамыту және жетілдіру;
- 2) ақпараттық-коммуникациялық және цифрлық технологияларды қолдану;
- 3) экономиканың базалық білімін және кәсіпкерлік негіздерін қолдану;
- 4) қоғам мен еңбек ұжымында әлеуметтену және бейімделу үшін әлеуметтік ғылымдар негіздерін қолдану.

«Қоғамда және еңбек ұжымында әлеуметтену және бейімделу үшін әлеуметтік ғылымдар негіздерін қолдану» модулін зерделеу орта буын мамандарын даярлау кезінде жүзеге асырылады.

Қосымша базалық модульдерді қосуға, егер оларсыз біліктілік бойынша кәсіптік модульдерді игеру мүмкін болмаған жағдайда жол беріледі.

ТЖКОБ ұйымының қалауы бойынша базалық модульдер әскери мамандықтарды қоспағанда, мамандық бейініне байланысты кәсіптік модульдерге біріктіріледі.

3. Жалпы білім беру пәндеріне қатысты (ЖБП модулі)

«Жалпы білім беру пәндері» модулі бойынша жалпы сағат саны 60 кредит/1440 сағатты құрайды («Хореография өнері» мамандығы бойынша - 38 кредит/912 сағат), жалпы білім беру пәндері 1-2 курста оқытылады.

Жалпы білім беру пәндердің тізбесі мен көлемі қоғамдық-гуманитарлық, жаратылыстану-математикалық бағыттар бойынша мамандық бейінін ескере отырып, МЖМБС-ға сәйкес айқындалады.

Мамандықтың бейініне қарамастан міндетті жалпы білім беру пәндерге: «Қазақ тілі» және «Қазақ әдебиеті», «Орыс тілі және әдебиеті» (оқыту қазақ тілінде жүргізілетін топтар үшін), «Орыс тілі» және «Орыс әдебиеті», «Қазақ тілі және әдебиеті» (оқыту орыс тілінде жүргізілетін топтар үшін), «Шетел тілі», «Математика», «Информатика», «Қазақстан тарихы», «Дене шынықтыру», «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» жатады.

ТЖКОБ ұйымдары мамандығының бейініне байланысты «Физика», «Химия», «Биология», «География», «Графика және жобалау», «Дүниежүзі тарихы», «Шетел тілі» (екінші шетел тілі тек «Өнер» бағыты үшін) кемінде төрт пәнді таңдайды.

ҚР «Білім туралы» Заңында «Өзін-өзі тану» адамгершілік-рухани білім беру бағдарламасы» ұғымы және оны бекіту алынып тасталды («Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инновацияларды ынталандыру, цифрландыруды, ақпараттық қауіпсіздікті дамыту және білім

беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2022 жылғы 14 шілдедегі № 141-VII Қазақстан Республикасының Заңы).

Осыған байланысты МЖМБС-дан «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген) «Өзін-өзі тану» пәні алынып тасталды.

Жалпы білім беру пәндер модуліндегі «Өзін-өзі тану» пәніне бөлінген сағат көлемін осы модульдің басқа пәндеріне бөлу ұсынылады.

Жалпы білім беру пәндері бойынша емтихандар «Жалпы білім беру пәндері» модуліне бөлінген кредиттер/сағаттар есебінен өткізіледі.

4. Кредиттік-модульдік оқыту технологиясын енгізуге қатысты

ТЖКОБ ұйымдарында оқытудың кредиттік – модульдік технологиясы оқытудың орнына, нысаны мен мерзіміне қарамастан оқытудың бүкіл кезеңі ішінде біліктілікті беру үшін кредиттерді бағалау және растау арқылы оқыту нәтижелеріне бағдарлана отырып іске асырылады.

Оқу процесін ұйымдастыру білім беру ұйымының басшысы бекітетін оқу процесінің кестесі негізінде жүзеге асырылады.

Оқу процесінің кестесі академиялық кезеңдерден, аралық аттестаттау кезеңдерінен, демалыстардан, кәсіптік практикадан және (немесе) өндірістік оқытудан тұрады. Бітіруші курста оқу жылына қорытынды аттестаттау кезеңі енгізіледі.

Педагогтердің оқу жүктемесін жоспарлау педагогтің білім алушылармен байланыс жұмысының уақытын білдіретін кредиттермен немесе академиялық сағаттармен жүзеге асырылады.

Жұмыс оқу жоспарлары мен бағдарламаларын әзірлеу кезінде МЖМБС-ны басшылыққа алу қажет.

Кредиттік оқыту технологиясы кезінде міндетті оқу кредиттерінің саны:

- негізгі орта білім базасында жұмысшы біліктіліктерін игеру үшін 120-180 кредит;

- жалпы орта білім базасында жұмысшы біліктіліктерін игеру үшін 60-120 кредит;

- негізгі орта білім базасында орта буын маманы біліктілігін игеру үшін 180-240 кредит . Кредиттердің осы көлемі шеңберінде 2 жұмыс біліктілігіне дейін игеруге жол беріледі;

- жалпы орта білім базасында орта буын маманы біліктілігін игеру үшін 120-180 кредит. Кредиттердің осы көлемі шеңберінде 2 жұмыс біліктілігіне дейін игеруге жол беріледі;

- техникалық және кәсіптік білім базасында орта буын біліктілігін игеру үшін 60 кредит (мәндес біліктілік бойынша);

- қолданбалы бакалавр біліктілігін игеру үшін 60-180 кредит.

Оқу жылында міндетті оқу жүктемесінің жалпы саны кемінде 36 кредитті құрайтын оқу жылын қоспағанда, 60 кредитті немесе 1440 сағатты құрайды.

1 кредит 24 академиялық сағатқа, 1 академиялық сағат 45 минутқа тең.

5. Білім беру бағдарламаларының тізіліміне қатысты

Есепке алудың бірыңғай ақпараттық жүйесін қалыптастыру және ТЖКОБ білім беру бағдарламаларының сапасын арттыру үшін білім беру бағдарламаларының тізілімі (бұдан әрі – ББ Тізілімі) құрылды. ТЖКОБ білім беру бағдарламаларының тізбесі ББ Тізілімінде қамтылған.

ББ Тізілімінде орналастырылған ББ паспорттарына қолжетімділік жалпыға бірдей болып табылады және «Talar» КЕАҚ сайтында Интернет желісі арқылы тегін негізде жүзеге асырылады: kasipkor.kz (қосымша – «Білім мазмұны – ТЖКБ ББ Тізілімі»).

Қазіргі уақытта Тізілімде Тізілімге енгізу туралы сараптамалық топтардың оң қорытындысын алған ББ паспорттары орналастырылған.

Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларының Тізілімін қалыптастыру және жүргізу жөніндегі әдістемелік ұсынымдар «Talar» КЕАҚ сайтында орналастырылған: kasipkor.kz (қосымша – «Білім беру мазмұны» - «ББ Тізілімі» - «Әдістемелік ұсынымдар»).

Кәсіптік стандарттар өзгерген немесе еңбек нарығында жаңа технологиялар пайда болған кезде, ТЖКОБ ұйымдары ББ одан әрі сараптамадан өткізу және білім беру бағдарламаларының Тізіліміне енгізу үшін ББ-ны алдын ала өзектендіруі қажет.

6. Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімнің мамандықтары мен біліктіліктерінің сыныптауышына қатысты

ҚР БҒМ 2018 жылғы 27 қыркүйектегі № 500 бұйрығымен бекітілген Техникалық және кәсіптік білімнің мамандықтары мен біліктіліктерінің сыныптауышында (бұйрық бекіту кезеңінде) мынадай біліктіліктер алынып тасталды:

– «01120100 Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту» мамандығы бойынша «3W01120101 Тәрбиешінің көмекшісі» (даярлау курстық оқыту шеңберінде жүзеге асырылуы мүмкін);

– «01130200 Қосымша білім беру» мамандығы бойынша «4S01130203 Білім беру ұйымының тәлімгері» біліктілігі (бұл біліктілік «Педагог лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы» ҚР Білім және ғылым министрінің 2009 жылғы 13 шілдедегі № 338 бұйрығына сәйкес педагог лауазымы болып табылады);

– «01140600 Негізгі орта білім берудегі тіл мен әдебиетті оқытудың педагогикасы мен әдістемесі» мамандығы бойынша «4S01140102 Шетел тілінен бастауыш білім беру мұғалімі» біліктілігі бойынша (бастауыш білім

беру деңгейі үшін шетел тілі мұғалімін жеке даярлаудың қажеті жоқ, ТЖКОБ Сыныптауышында «01140600 Негізгі орта білім берудегі тіл мен әдебиетті оқытудың педагогикасы мен әдістемесі» мамандығы бойынша «4S01140605 Шетел тілі мұғалімі» біліктілігі қарастырылған);

– «01140600 Негізгі орта білім берудегі тіл мен әдебиетті оқытудың педагогикасы мен әдістемесі» мамандығы бойынша «4S01140603 Ұйғыр тілі мен әдебиеті мұғалімі», «4S01140604 Өзбек тілі мен әдебиеті мұғалімі» (еңбек нарығында аталған біліктілікке қажеттілік жоқ).

«01140400 Өзін-өзі тану» мамандығы «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инновацияларды ынталандыру, цифрландыруды, ақпараттық қауіпсіздікті дамыту және білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының 2022 жылғы 14 шілдедегі № 141-VII ҚРЗ Заңының 38-тармағына сәйкес Сыныптауыштан алынып тасталды.

Жоғарыда аталған біліктіліктер 2025 жылдың 15 шілдесіне дейін қолданылады.

Бұдан басқа, «01140400 Өзін-өзі тану» мамандығын алып тастауға байланысты облыстардың, Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының Білім басқармалары 2-3 курстарда оқитын студенттерді басқа мәнделес мамандықтарға қайта бөлуді алдын ала жүргізуі қажет.

7. Оқу процесін және қашықтан оқытуды ұйымдастыруға қатысты

Жаңа оқу жылында еліміздің колледж студенттері штаттық форматта оқиды. Барлық сабақтар, оның ішінде зертханалық, практикалық жұмыстар мен кәсіптік практика штаттық режимде өткізілетін болады. Бұл ретте, оқу пәндерінің 20% қашықтықтан жүргізуге рұқсат етіледі.

Қашықтан оқыту бойынша оқу процесін ұйымдастыру «Білім беру ұйымдарына қашықтан оқытуды ұсыну бойынша қойылатын талаптарды және қашықтан оқыту бойынша оқу процесін ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 137 бұйрығына сәйкес жүзеге асырылады.

Осылайша, оқу орындарының студенттерді оқыту нысанына (күндізгі, сырттай, кешкі, экстернат нысанында) және оқыту курстарына қарамастан қашықтықтан оқытуға ауыстыруға мүмкіндігі бар.

Студенттердің оқу жұмыс жоспарына сәйкес бүкіл оқу кезеңінде уақыттың 20% - нан аспайтын қашықтан оқу мүмкіндігі бар. Бұл ретте қашықтан оқытуға рұқсат етілетін пәндер немесе модульдер сағаттарының тізбесі мен көлемін білім беру ұйымы дербес айқындайды.

Бұдан басқа, ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар, оның ішінде уақытша шектеулері бар адамдар, конкурстарға немесе чемпионаттарға қатысатын студенттер қашықтан оқуға мүмкіндігі бар.

Төтенше жағдай, шектеу іс-шаралары, оның ішінде карантин енгізілген жағдайларда тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктерде (жекелеген объектілерде)

қашықтан оқыту, төтенше жағдайларды жариялау барлық білім алушылар үшін облыстардың, Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының білім басқармалары бұйрығының негізінде ұйымдастырылатынын атап өткен жөн.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 20 наурыздағы № 137 бұйрығына 1-қосымшаға сәйкес ТжКОБ ұйымдарында қашықтан оқытуды ұйымдастыру үшін мынадай талаптар белгіленеді:

1) оқу қызметін ұйымдастыру үшін Интернет желісіне қосылуды қамтамасыз ететін телекоммуникациялық арналардың болуы;

2) ақпараттық ресурстарға, цифрлық ресурстарға жедел қол жеткізу құралдарының болуы;

3) білім алушылар үшін оқу-әдістемелік, ұйымдастырушылық-әкімшілік ақпаратты қамтитын ақпараттық жүйенің болуы;

4) білім беру ұйымдары педагогтерінде ақпараттық технологиялар бойынша курстардан өткені туралы сертификаттардың болуы;

5) оқу процесін цифрлық білім беру ресурстарымен қамтамасыз ету;

6) бағдарламалық-аппараттық кешенге және қолданбалы бағдарламалық қамтамасыз етуге қойылатын ең төменгі талаптарды сақтау.

Осыған байланысты облыстардың және Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының Білім басқармалары:

1) ақпараттық жүйелерді процестерді толық автоматтандыруға дейін жеткізу;

2) компьютерлік техника мен мультимедиялық оқыту құралдарының паркін үнемі жаңартуды қамтамасыз ету;

3) ақпараттық жүйелердің іркілістері мен артық жүктемелерінің алдын алу мақсатында байланыс арналарының өткізу қабілетін және интернет жылдамдығын арттыру;

4) IT-құзыреттілікті арттыру үшін педагогтерге бейіндік оқыту бойынша семинарлар (вебинарлар) өткізуді жалғастыру.

Білім беру объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптарды сақтау Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2021 жылғы 5 тамыздағы № ҚР ДСМ-76 бұйрығымен бекітілген Қағидаларға (бұдан әрі – Қағидалар) сәйкес жүзеге асырылады.

Осы Қағидалардың талаптарына сәйкес білім беру ұйымдарындағы оқу процесінің форматы (штаттық, аралас, қашықтықтан) республикадағы эпидемиологиялық жағдайды ескере отырып, Қазақстан Республикасының Бас мемлекеттік санитариялық дәрігерінің қаулыларымен айқындалады.

Бұдан басқа, сырқаттанушылықтың тұрақты өсуі кезінде Кодекстің 38 және 104-баптарына сәйкес шығарылған Қазақстан Республикасының Бас мемлекеттік санитариялық дәрігерінің қаулысымен:

1) білім беру объектілері үй-жайларының толтырылуына (адамдардың кабинеттерде, корпустарда, аудиторияларда, спорт, акт залдарында, сыныптарда, топтарда, асханаларда бір мезгілде болуы);

2) білім алушылар, педагогтер контингентіне және персоналға;

3) сабақтың ұзақтығына;

4) көпшілік пайдалану орындарын (оқу залдары, спорт және акт залдары) пайдалануды шектеуге;

5) интернаттар мен жатақханалардың толтырылуына қойылатын шектеулер айқындалады.

8. Келесі 2023-2024 оқу жылына арналған колледждерге қабылдау туралы

2023-2024 оқу жылында республикалық бюджет есебінен мемлекеттік тапсырыс 50 мың орынға ұлғаяды және мемлекеттік тапсырыстың жалпы көлемі шамамен 135 мың орынды құрайды.

Осыған байланысты талапкерлерді колледждерге қабылдау үшін:

- білім алушылардың бейімділігін ескере отырып, оларды кәсіптік бағдарлау жұмысын жандандыру (9-сынып);

- сұранысқа ие мамандықтар оның ішінде «Жаңа кәсіптер атласын» ескере отырып, тізімін анықтау;

- өңірдің индустриялық және инновациялық дамуын ескере отырып, жаңа мамандықтарды ашу бойынша жұмыс жүргізу;

- өңірлік кәсіпкерлер палаталарымен және мүдделі тараптармен бірлесіп кәсіпорындардың өтінімдері бойынша оқыту үшін кәсіпорындармен шарттар жасасу бойынша жұмысты қамтамасыз ету;

- мемлекеттік тапсырысты орналастыру қағидаларына сәйкес (Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы № 122 бұйрығы) Мемлекеттік корпорацияға мемлекеттік тапсырысты орналастыру бойынша конкурсқа қатысу үшін құжаттар топтамасын ұсыну бойынша жұмысты уақтылы жүргізу қажет.

9. Кәсіпорынның өтінімдері бойынша кадрларды мақсатты даярлауға қатысты

2022-2023 оқу жылынан бастап жұмысқа орналастыру міндеттемесімен кәсіпорындардың өтінімдері бойынша ТжКОБ бар кадрларды даярлау енгізілді.

Кәсіпорындардың өтінімдері бойынша ТжКОБ бар кадрларды даярлауды енгізу мақсаты кәсіпорындардың нақты қажеттіліктерін қамтамасыз ету үшін сұранысқа ие білікті кадрларды даярлау болып табылады.

ТжКОБ бар кадрларды кәсіпорындардың өтінімдері бойынша даярлау білім беру ұйымдарында мәлімделген мамандықтар бойынша білім беру ұйымы мен кәсіпорын (ұйым, мекеме) арасында жасалған шарт негізінде мемлекеттік білім беру тапсырысы (бұдан әрі – мемлекеттік тапсырыс) есебінен жүзеге асырылады.

Орта және ірі кәсіпкерлік субъектілеріне жататын кәсіпорындардың (ұйымдардың, мекемелердің) өтінімдері бойынша кадрларды даярлау үшін мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру үшін ТжКОБ ұйымдарын айқындау кезінде Комиссия Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы № 122 бұйрығын басшылыққа алады.

ТЖКОБ бар кадрларды кәсіпорындардың (ұйымдардың, мекемелердің) өтінімдері бойынша даярлау білім беру ұйымдарына қабылдау Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 18 қазандағы № 578 бұйрығымен бекітілген техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларына сәйкес жүзеге асырылады.

Агроөнеркәсіптік кешен саласындағы қызметті жүзеге асыратын кәсіпорындарды (ұйымдарды, мекемелерді) қоспағанда, орта және ірі кәсіпкерлік субъектілеріне жататын кәсіпорындар (ұйымдар, мекемелер) кадрлар даярлауға қатысушылар болып табылады.

Талап етілетін мамандықтар бойынша кадрлар даярлауды жүзеге асыратын, мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру бойынша конкурстық іріктеуден өткен ТЖКОБ ұйымдары (меншік нысанына қарамастан).

Сондай-ақ, кәсіпорындардың өтінімдері бойынша кадрлар даярлауды іске асырудың тәртібі (мақсатты даярлау) Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігі 2022 жылғы 4 шілдеде бекіткен кәсіпорындардың өтінімдері бойынша кадрлар даярлауға арналған әдістемелік ұсынымдарда көрсетілген.

Сонымен қатар, 2023-2024 оқу жылында кәсіпорындардың (ұйымдардың, мекемелердің) өтінімдері бойынша 20 мыңнан астам талапкерді қамту жоспарлануда.

Осыған байланысты, бұқаралық ақпарат құралдарында жариялау және мектеп оқушылары (9 сынып), ата-аналар қоғамдастығы, кәсіпорындар (ұйымдар, мекемелер) арасында кәсіпорындардың өтінімдері бойынша кадрлар даярлау бойынша түсіндіру жұмыстарын жүргізу ұсынылады.

10. Дуальды оқыту шеңберінде оқу процесін ұйымдастыруға қатысты

Дуальды оқытуға қатысты нормалар келесі нормативтік-құқықтық актілермен регламенттеледі:

- 1) Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі (35,116,119-б.);
- 2) Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі (683-687-б. 33-б.);
- 3) «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңы (1,5,6,17,45-1 бап);
- 4) «Дуальды оқытуды ұйымдастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 21 қаңтардағы № 50 бұйрығы (бұдан әрі - ҚР БҒМ №50 бұйрығы);
- 5) «Мектепке дейінгі ұйымдар, орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдары үшін білім беру қызметтерін көрсетудің үлгілік шартының, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдары үшін кәсіптік практиканы өткізуге арналған

үлгілік шарттың және дуальды оқыту туралы үлгілік шарттың нысандарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 93 бұйрығы (бұдан әрі - ҚР БҒМ №93 бұйрығы).

б) «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, орта білім берудің, сондай-ақ кредиттік оқыту технологиясын есепке алғандағы техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің жан басына шаққандағы нормативтік қаржыландыру әдістемесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2017 жылғы 27 қарашадағы № 597 бұйрығы (бұдан әрі-ҚР БҒМ №597 бұйрығы).

ҚР Еңбек кодексінің 35-бабының 7-1) тармақшасына сәйкес дуальды оқыту туралы шарт білім алушының еңбек қызметін растайтын құжат болып табылады.

ҚР БҒМ 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 93 бұйрығының 2-тарауының 5-тармағына сәйкес кәсіпорын (ұйым) білім алушылардың кәсіпорын (ұйым) базасында өндірістік оқыту мен кәсіптік практикадан өту мерзімдерін көрсете отырып, дуальды оқыту туралы шартқа Қосымшаны толтырады.

Өндірістік оқыту және кәсіптік практика аяқталғаннан кейін білім алушыға дуальды оқыту туралы шартқа Қосымша беріледі, оны білім алушы жұмысқа орналасу кезінде ұсынады.

Облыстардың, Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының білім басқармалары ҚР Еңбек кодексіне сәйкес жұмысқа орналасу кезінде олардың еңбек өтілін есептеуді қамтамасыз ету үшін ТжКОБ ұйымдарының түлектеріне осы құжаттарды беруге мониторинг жүргізуі қажет.

Дуальды оқыту шеңберінде кәсіпорын тәлімгерді - өндірістік оқыту мен кәсіптік практикаға басшылықты жүзеге асыратын, өндіріс немесе қызмет көрсету саласы технологияларын меңгерген кәсіпорынның білікті қызметкерін білім алушыларға бекітеді.

Дуальды оқыту кезіндегі шығыстарды ҚР БҒМ 2017 жылғы 27 қарашадағы № 597 бұйрығына сәйкес кәсіпорындарға (ұйымдарға) ТжКОБ ұйымдары өтейді.

ҚР БҒМ № 93 бұйрығының 12-тармағының 10-тармақшасына сәйкес білім беру ұйымдары тәлімгерге өндірістік оқыту мен кәсіптік практиканы ұйымдастыру бойынша көрсетілген қызметтер үшін ақы төлейді.

Тәлімгерге көрсетілген қызметтер үшін ақы төлеу Қазақстан Республикасының 1999 жылғы 1 шілдедегі Азаматтық кодексінің 683-687-бабының 33-тарауына сәйкес өтеулі қызмет көрсету шарты арқылы жүргізіледі.

Ұлттық білім беру деректер қорында (бұдан әрі – ҰБДҚ) дуальды оқытуды енгізу мониторингі көзделген.

11. Оқу орындарын ірі бизнес өкілдерінің қамқорлыққа алуына қатысты

Қамқорлықтың мақсаты - экономиканы кадрлармен қамтамасыз ету үшін кәсіпорындар мен колледждер арасында тиімді және ұзақ мерзімді ынтымақтастық орнату.

ЖАО «Атамекен» ӨКП өкілдерімен бірлесіп, колледждерді қамқорлыққа алуға ниет білдірген ірі кәсіпорындардың (ұйымдардың) тізбесін, сондай-ақ кәсіпорындардың (ұйымдардың) бейініне сәйкес келетін колледждердің, кадрлар даярлау бейіндерінің тізбесін айқындау жөніндегі жұмысты белсенді жалғастырған жөн.

Колледждерге қамқорлықты жүзеге асыру бойынша компаниялар (кәсіпорындар) арасындағы меморандумдарға, келісімдерге қол қою жөніндегі жұмысты жалғастыру қажет.

Меморандумдарда (келісімдерде) келесі бөлімдер көрсетілуі тиіс: ынтымақтастықтың мәні мен принциптері, ынтымақтастықты іске асыру, тараптардың міндеттемелері, меморандумдардың қолданылу мерзімі, тараптардың жауапкершілігі, сондай-ақ компания өкілдерінің қамқоршылық және индустриялық кеңестерге кіру міндеттемелері, студенттердің практикасын ұйымдастыру, шеберханалар мен зертханаларды заманауи жабдықтармен жарақтандыруға жәрдемдесу, білім беру бағдарламаларын өзектендіру, кәсіпорын базасында педагогтердің тағылымдамадан өтуі, сондай-ақ түлектерді жұмысқа орналастыру.

ҰБДҚ-да ірі кәсіпорындардың колледждерге қамқорлығының мониторингі көзделген.

Мониторинг келесі деректер бойынша жүзеге асырылатын болады: кәсіпорындардың, меморандумдардың, әзірленген білім беру бағдарламаларының, кәсіпорындардың өтінімдері бойынша нысаналы мемлекеттік тапсырыс бойынша оқитын студенттердің саны, көрсетілген материалдық көмектің көлемі және т. б.

12. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдар үшін оқу процесін ұйымдастыруға қатысты

Жыл сайын техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарына түсетін және оқыту мен тәрбиелеуге арнайы (ерекше) тәсілдерді қажет ететін ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар тұлғалардың саны артып келеді.

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарына (*Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығы*) (бұдан әрі – МЖМБС) сәйкес оқу орындары ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар адамдарды оқыту үшін мынадай құжаттарды әзірлейді:

1) білім алушылардың психофизикалық дамуы мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, ТжКОБ білім беру бағдарламасын ішінара немесе толық меңгеруді көздейтін арнайы оқу бағдарламалары (ақыл-ойы сақталмаған адамдар үшін).

2) білім алушылардың физикалық бұзушылықтары мен жеке мүмкіндіктеріне байланысты жеке оқу бағдарламалары мен жоспарлары (ақыл-ойы сақталған адамдар үшін).

Сонымен қатар, ЕБҚ бар тұлғалар үшін жан басына шаққандағы қаржыландыру нормативі енгізілді, онда бір білім алушыға арналған білім беру процесі шығыстарының нормасы жылына екі есе көбейтілді.

Анықтама үшін: шығыстар нормасында педагогтардың, оқулықтардың, оқу-әдістемелік әдебиеттер мен құралдардың жылдық еңбекақы төлеу қоры, оның ішінде өндірістік оқыту мен кәсіптік практикадан өту кезіндегі шығыстар сияқты шығыстар көзделеді.

Бұдан басқа, колледждерде мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру шарттарының бірі кадрларды даярлауға мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларына (Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы № 122 бұйрығы) сәйкес ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар тұлғалар үшін жағдайлардың (міндетті талаптар: кіру пандустары, жарық сигналдары, шақыру түймесі, санитариялық торап) болуы болып табылады.

«Аманат» партиясының сайлауалды бағдарламасының іс-шараларын орындау жөніндегі Жол картасын орындау мақсатында «Өзгерістер жолы: әркімге лайықты өмір!» 2025 жылға дейін ТжКОБ барлық ұйымдарында ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар студенттер үшін тең жағдайлар мен кедергісіз қолжетімділік жасау бойынша көрсеткішке қол жеткізу көзделген.

Осылайша, облыстардың, Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының білім басқармалары техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында инклюзивті білім беру үшін жағдай жасау жөніндегі көрсеткішке қол жеткізуді көздеу қажет (2022 жылы – 55%, 2023 жылы – 70%, 2024 жылы – 85%, 2025 жылы – 100%).

13. Демонстрациялық емтиханды ұйымдастыруға және өткізуге қатысты

Ел колледждерінде демонстрациялық емтиханды өткізу көрсеткішін жыл сайын орындау «Сапалы білім «Білімді ұлт» ұлттық жобасы шеңберінде көзделген («Сапалы білім «Білімді ұлт» ұлттық жобасын іске асырудың жоспар-кестесінен «ТжКБ ұйымдарының оқу процесіне Worldskills бағалау жүйесін енгізген колледждердің үлесі» 3-көрсеткіші).

«Білім берудің барлық деңгейлерінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығына сәйкес:

- демонстрациялық емтихан - білім алушыға игерілген кәсіби құзыреттіліктерін іс жүзінде көрсетуге мүмкіндік беретін аралық және/немесе қорытынды аттестаттауды өткізу нысаны;

- біліктілік емтиханы ТжКОБ ұйымдарының оқу-өндірістік шеберханаларында, зертханаларында және оқу орталықтарында және/немесе кәсіпорындардың өндірістік алаңдарында әрбір жұмысшы біліктілігін практикалық жұмыс немесе демонстрациялық емтихан түрінде меңгергеннен кейін өткізіледі;

- біліктілік емтиханы практикалық жұмыс немесе демонстрациялық емтихан түрінде ұйымдардың оқу-өндірістік шеберханаларында,

зертханаларында және оқу орталықтарында және/немесе кәсіпорындардың өндірістік алаңдарында өткізіледі.

Демонстрациялық емтихан білім алушылардың бір біліктілік шеңберінде кәсіптік модульдердің мазмұнын меңгеру сапасын оларды зерделеу аяқталғаннан кейін (аралық аттестаттау) немесе олардың тиісті білім беру деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартында (қорытынды аттестаттау) көзделген модульдер көлемін игеру дәрежесін айқындағаннан кейін бағалау мақсатында өткізіледі.

ТЖКОБ ұйымдары демонстрациялық емтихан өткізу кезінде «Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдары үшін білім алушылардың үлгеріміне ағымдағы бақылау, аралық және қорытынды аттестаттау жүргізудің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2008 жылғы 18 наурыздағы № 125 бұйрығын және 2022 жылғы 27 мамырдағы республикалық оқу-әдістемелік кеңеспен бекітілген WorldSkills талаптары бойынша біліктілік емтиханы шеңберінде демонстрациялық емтиханын өткізу жөніндегі әдістемелік ұсынымдарды басшылыққа алу қажет. Материалдар «Talar» KEAҚ сайтында орналастырылған.

Демонстрациялық емтихан өткізу кезінде алаңның инфрақұрылымын (шығыс материалдары, жабдықтар, өткізу орны және т.б.) қамтамасыз ету және бағалау үшін сарапшыларды тарту үшін қаражат көздеу қажет.

14. Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында мемлекеттік тілді дамыту жөніндегі конкурс пен форум өткізуге қатысты

Қазақ тілін дәріптеу мақсатында жыл сайын «Мемлекеттік тіл – менің тілім» Республикалық форум өткізіледі.

Мемлекеттік тілді оқытудың тиімділігін арттыру және қазақ тілінде оқымайтын топтарға қазақ тілін оқытудың үздік авторлық әдістемелерін айқындау мақсатында жыл сайын «Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында қазақ тілін оқытудың үздік авторлық әдістемесі» республикалық конкурсы өткізіледі.

Облыстық конкурстардың жеңімпаздары осы іс-шараларға ағымдағы жылдың қараша-желтоқсан айларында республикалық деңгейде қатысады.

Облыстардың және Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының Білім басқармалары осы іс-шараларды 2022 жылғы қыркүйек-қазан айларында жоспарлауы қажет.

15. Техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарындағы тәрбие жұмысына қатысты

Осы бөлімде ТЖКОБ ұйымдарында тәрбие жұмысын ұйымдастыруды регламенттейтін нормативтік құқықтық құжаттарды ескере отырып, жаңа оқу жылында тәрбие жұмысын ұйымдастыру тәсілдері өзектендірілді.

Оқу - тәрбие процесін ұйымдастыру кезіндегі басымдықтар білім алушылардың әл-ауқатын қамтамасыз ету, білім алушының жеке басына құрмет пен сенім, құқықтары мен заңды мүдделерін қамтамасыз ету, оларды кемсітушілікке жол бермеу болып табылады.

Тәрбие жұмысын ұйымдастыру кезіндегі негізгі нормативтік құқықтық құжаттар:

- Қазақстан Республикасының Конституциясы;
- 2011 жылғы 26 желтоқсандағы «Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы» Қазақстан Республикасының Кодексі;
- Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі «Білім туралы» Заңы;
- «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» 2002 жылғы 8 тамыздағы Қазақстан Республикасының Заңы;
- «Тұрмыстық зорлық-зомбылық профилактикасы туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 4 желтоқсандағы № 214-IV Заңы;
- «Балаларды денсаулығы мен дамуына зардабын тигізетін ақпараттан қорғау туралы» Қазақстан Республикасының 2018 жылғы 2 шілдедегі №169-VI Заңы;
- «Білімді ұлт» сапалы білім беру» ұлттық жобасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 қазандағы № 726 қаулысы;
- «Орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының педагогтері жүргізу үшін міндетті құжаттардың тізбесін және олардың нысандарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 6 сәуірдегі № 130 бұйрығы;
- Ұлттық мерекелер, мемлекеттік мерекелер, кәсіби және өзге де мерекелер «Қазақстан Республикасының мерекелері туралы» Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 13 желтоқсандағы N 267 Заңымен реттеледі;
- «Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық және халықаралық олимпиадалар мен ғылыми жобалар конкурстарының (ғылыми жарыстардың), орындаушылар конкурстарының, кәсіби шеберлік конкурстарының және спорттық жарыстардың тізбесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2011 жылғы 7 желтоқсандағы № 514 бұйрығы.

«Жастар ісі жөніндегі комитеттің, «Жас Сарбаз» әскери-патриоттық клубының, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарындағы қызығушылықтар бойынша клубтардың жұмысын ұйымдастыру жөніндегі әдістемелік ұсынымдарды бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2021 жылғы 18 қаңтардағы № 24 бұйрығы.

Назар аударыңыз!

2022/2023 оқу жылында тәрбие жұмысын ұйымдастыру кезінде Ахмет Байтұрсынұлының 150 жылдығына, Роза Бағланованың 100 жылдығына, Қазыбек бидің 355 жылдығына, Мұхтар Әуезовтің 125 жылдығына, Дінмұхамед Қонаевтың 110

жылдығына, сондай-ақ Қазақстанның Мемлекеттік рәміздерінің жасалғанына 30 жыл дайындық пен оларды мерекелеуге ерекше назар аудару қажет.

Бүгінгі таңда колледждердегі тәрбие жұмысының негізгі міндеті-бәсекеге қабілетті түлекті дайындап қана қоймай, ең алдымен онда адами құндылықтар мен қажетті өмірлік дағдыларды қалыптастыру:

1. Студенттердің оқу сауаттылығын арттыру

Оқу – білім мен ақпарат алудың, рухани-адамгершілік тұрғысынан тұлғаны үйлесімді және дәйекті түрде қалыптастыру мен жетілдірудің ең тиімді құралдарының бірі. Кітап оқу маманның коммуникативтік және кәсіби құзыреттілігін арттыруға, тұлғаның өмірлік жетістіктерге жетуіне ықпал етеді.

Колледждерде оқырмандарды кітапханаға тартуға, оқырмандар белсенділігін және білім алушылар оқуының сапасын арттыруға, олардың зияткерлік және рухани-имандылық дамуына, оқырмандық құзыретінің дамуына септігін тигізетін қолайлы орта құру.

Колледждерде межелеген мақсаттарға қол жеткізу кешенді сипат алуы тиіс. Колледждерде педагогикалық ұйымның білім алушыларға тек арнаулы кәсіби білім ғана емес, сонымен қатар жалпымәдени құзіреттер – қоғамда сәтті бейімделу үшін жеткілікті деңгей беруі қажет. Жеткіншектер мен жастар ортасында оқу туралы тұлғалық даму үшін маңызды, қажетті іс деген түсінік қалыптастыру жөнінде тиімді жұмыс жүргізу қажет. Оқуға құштар адамның бейнесі ойға қоғамдық пікірде өмірде табысқа жетумен бірге оралуы тиіс. Жоғары оқу мәдениетін сіңіру, оқырман сауаттылығын дамыту білім берудің барлық деңгейлерінде: мектепте – колледжде – жоо-да білім беру процесінің басым бағыттарының біріне айналуы тиіс.

Студенттердің оқу сауаттылығын арттыру мақсатында 2022 жылғы 02 мамырдағы «Оқуға құштар колледж» тұжырымдамасы (бұдан әрі - Тұжырымдама) және 2022-2025 жылдарға арналған Тұжырымдаманы іске асыру жөніндегі іс - шараларды өткізу жоспары (бұдан әрі-жоспар) әзірленді және бекітілді.

Тұжырымдама аясында сауалнама, тестілеу және сауалнама жүргізу арқылы білім алушылардың оқырмандық қызығушылықтарының, оқырмандық құзыреттілік деңгейінің тұрақты мониторингін жүзеге асыру қажет. Білім алушылардың қызығушылықтарын ескере отырып, жеке тұлғаның өзін-өзі дамыту үшін дәстүрлі баспа және электрондық ақпарат тасығыштардағы сапалы отандық, шетелдік көркем, салалық ғылыми-көпшілік, ғылыми-танымдық, энциклопедиялық және анықтамалық әдебиетпен жинақталуын ұлғайту қажет.

Бекітілген жоспар шеңберінде тұрақты негізде «топтың үздік оқырманы», «жылдың үздік оқырманы» конкурстарын өткізу, буккроссингтің тұрақты жұмыс істейтін аймағын және т.б., викториналар, кітапханалық квесттер, флешмобтар ұйымдастыру, кітапханашылардың басшылығымен оқырман клубтарын құру қажет *(клубтың атауы студенттердің қалауы бойынша).*

Ұйымның сайтында үздік әлемдік және отандық әдебиеттерге арналған түрлі қызметтер, студенттердің оқуын жандандыру ресурстары *(интернет-*

викториналар, ұсынылатын қызметтер, кітап клубтары туралы ақпарат және т.б.) ұсынылуы керек.

Кітаптарды электронды форматта, соның ішінде мобильді құрылғылар арқылы оқу мүмкіндіктерін ынталандыру, әдебиет ағынын жақсартуға көмектесетін жаңа электрондық ресурстарды дамыту маңызды.

2. Дене тәрбиесі, салауатты өмір салты

Оқу жылының басында колледждің спорттық-бұқаралық жұмыс жоспарын құру және бекіту. Жоспар аясында студенттерді колледждің спорт секциялары туралы таныстыру, сондай-ақ студенттер топтары мен олардың ата-аналарының чаттарына қолданыстағы спорт секциялары туралы электрондық буклеттер (*фото, жаттықтырушылардың байланыстары, жаттығу кестелері*) жолдау қажет. Бірінші кезекте халықтың әлеуметтік осал топтарынан қолдауды талап ететін студенттерді тарту.

Спорттық іс-шаралар бойынша бекітілген жұмыс жоспарына сәйкес студенттердің спорт түрлері бойынша ұлттық спорт лигасының колледжішілік, қалалық/облыстық және республикалық кезеңдеріне қатысуын және ұйымдастырылуын қамтамасыз етсін.

Жастар арасында бұқаралық спортты дамыту мен танымал ету және салауатты өмір салтын насихаттау мақсатында ұлттық спорт лигасының спорт түрлері бойынша жарыстарының барлық қорытындыларын БАҚ-та, интернет-ресурстарда, әлеуметтік желілерде, YouTube-арналарда жариялау қажет.

Ай сайын негізде студенттер мен олардың ата-аналарына арналған бейнероликтерді, инфографикаларды, постерлерді БАҚ-та, интернет-ресурстарда, әлеуметтік желілерде, YouTube-арналарда орналастыра отырып, нашақорлықтың, электрондық темекі тұтынудың алдын алу жөніндегі мамандарды шақыра отырып, іс-шаралар өткізу.

3. Білім алушылардың ақпараттық мәдениетін дамыту

Қазіргі жағдайда тәрбие жұмысы пайдалы және теріс ақпараттың үлкен ағымымен байланысты интернет кеңістігінде және әлеуметтік желілерде теріс үрдістердің (*электрондық алаяқтық, кибербуллинг және т.б.*) дамуымен қиындады, қажетті және сенімді ақпаратты іздеу мәселесі пайда болды. Осыған байланысты студенттерге қажетті және сенімді ақпаратты жедел іздеу дағдыларына үйрету қажет.

Білім алушылардың ақпараттық мәдениетін дамыту мақсатында министрлік еліміздегі алғашқы ақпараттық-білім беру telegram-арнасы мен «ZHASTALAP» чатын іске қосты. Telegram-арна ТЖКОБ саласындағы өзгерістер туралы колледж студенттері мен педагогтерін дер кезінде ақпараттандыру үшін құрылған. Арнада студенттер қоғамдық ұйымдар мен кәсіпорындардың әлеуметтік жобалары, білім беру ұйымдары туралы ақпарат, өткізілетін конкурстар туралы біле алады, сонымен қатар жұмысқа орналасу туралы хабарландырулар таба алады. Чатта студенттер білім алмасып, оқу, көркем электронды кітаптар сұрай алады.

Бұдан басқа, «Атамекен» ҰКП-мен өзара іс-қимыл кезінде чатқа бизнес-қоғамдастықтар да қосылады, олардың қолдауымен студенттер өздерінің стартаптарын және ғылыми әзірлемелерін іске асыра алады.

Осыған байланысты айына бір рет *(қызметкер мен колледж басшылығының қалауы бойынша айына бірнеше рет жариялауға рұқсат етіледі, сондай-ақ арнаны дамыту бойынша идеялар мен ұсыныстар қабылданатын болады)* «ZHASTALAP» арнасында колледж туралы пайдалы материалдар мен ең маңызды жаңалықтарды жариялайтын жауапты қызметкерді анықтау қажет, сондай-ақ, осы арна мен чатқа педагогтер мен студенттердің барлық контингентін қосумен қамту және жыл сайын жаңадан қабылданған студенттерге ұсыну қажет (<https://t.me/zhastalapeducation> - «ZHASTALAP» арнасы, <https://t.me/zhastalapkz> - «ZHASTALAP» чаты) арнада материалдарды жариялау мәселесі бойынша техникалық және кәсіптік білім беру департаментінің бас сарапшысы А.Т. Карбаевпен байланысуға болады, тел: 8 (717) 2 74-24-65).

4. Оқудан тыс қызметті ұйымдастыру

ТЖКОБ ұйымының тәрбие жүйесінде білім алушылардың сабақтан тыс әртүрлі нысандарын ұйымдастыру үшін қолайлы жағдайлар жасау маңызды, бұл жиынтығында білім алушылардың рухани-адамгершілік, азаматтық - патриоттық, көркем-эстетикалық, еңбек және дене тәрбиесін іске асыруды қамтамасыз етеді. Оқудан тыс қызмет шеңберінде мынадай жобалар іске асырылуы мүмкін:

Білім алушылардың шығармашылық әлеуетін ашуға және эстетикалық талғамын дарытуға ықпал ететін үйірмелер оқудан тыс қызметті ұйымдастыру нысандарының бірі болып табылады. Әр түрлі спектакльдерді дайындауға және қоюға қатыса отырып, студенттер әдеби шығармаларды тереңірек зерттеуге, шығармашылық танытуға, сондай-ақ эмпатия, ынтымақтастық, эмоционалды интеллект сияқты әлеуметтік-эмоционалды дағдыларды дамытуға мүмкіндік алады. Сондықтан, ТЖКОБ ұйымдарға жетекшілік ету үшін мүдделі студенттерді, тілдік пән педагогтерін, жергілікті театр әртістерін тарта отырып үйірмелер құру мүмкіндігін қарастыру ұсынылады. Сонымен қатар қазіргі заманғы колледж *стартап-жобаларды қорғау; колледждің подкастын жүргізу; колледждің электрондық газетін ұйымдастыру; Ted форматындағы кездесулер; танымал адамдармен кездесулер; қайырымдылық әлеуметтік жобалар; елдің мәдени көрікті жерлеріне экскурсиялар; колледж серіктестерімен өзара іс-қимыл жасау* сияқты тәрбие процесіне оқудан тыс қызметті ұйымдастырудың инновациялық әдістерін, нысандарын, модельдерін іздестіруді жүзеге асыруға тиіс.

Колледждің барлық құрылымдық бөлімшелерінің күш-жігерін біріктіруге мүмкіндік беретін тәрбие жұмысының тиімділігін арттыру бойынша ТЖКОБ ұйымдарына әдістемелік көмек көрсету мақсатында Министрлік «Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында Жастар ісі жөніндегі комитеттің, «Жас Сарбаз» әскери-патриоттық клубының, Қызығушылықтар бойынша клубтар жұмысын ұйымдастыру жөніндегі әдістемелік ұсынымдарды бекіту туралы» ҚР Білім

және ғылым министрінің 2021 жылғы 18 қаңтардағы № 24 бұйрығын бекітті *(қоса беріледі)*.

Осыған байланысты ТЖКОБ ұйымдарында жастар ісі жөніндегі комитеттер *(бұдан әрі – ЖІК), №77 ҚРҰҚ сәйкес жастар ісі жөніндегі инспектор лауазымын көздеу қажет), «Жас Сарбаз» әскери-патриоттық клубтарын, қызығушылықтары бойынша клубтар құру жөніндегі жұмысты жалғастыруды ұсынамыз. Осы бағыттағы жалпы басшылық пен қызметті үйлестіру колледж басшылардың тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасарларына бекітілсін.*

Сонымен қатар, дебат клубтарын құру жөніндегі жұмысты жалғастыру және жеке тұлғаның үйлесімді дамуын, Қазақстандық патриотизмді, азаматтық бірегейлікті және толеранттылық мәдениетін қалыптастыруды қамтамасыз ететін неғұрлым тиімді зияткерлік құрал ретінде студенттерді дебаттық қозғалысына тарту жөнінде шаралар қабылдау қажет *(Қазақстандағы оқушылар мен студенттердің дебаттық қозғалысының жалпыхұлттық мәдени-білім беру жобасының тұжырымдамасы), сондай-ақ аймақтағы дебаттық қозғалысының дамуын үйлестіруге жауапты қызметкерді анықтау.*

Тәрбие жұмысын нақтылау мақсатында колледждерде нақты жұмыс істейтін қызығушылықтар бойынша клубтарды ғана қалдыру қажет, қызығушылықтары клубтар ЖІК-нің құрамдас бөлігі болуы тиіс. Қызығушылық бойынша клубтарды студенттердің өздері басқара алады. Жыл басында ЖІК өкілдері тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасармен бірлесіп, әр топпен жұмыс істеп тұрған клубтар бойынша таныстыру жұмыстарын жүргізуі, сондай-ақ студенттер топтары мен олардың ата-аналарының Whatsapp-чаттарына электрондық буклеттерді *(фото, байланыстар, клубтарға бару кестелері)* қосымша жолдау қажет.

Колледждерде балама шешімдері бар проблемалар бар. Бұл мәселелердің көпшілігін студенттердің пікірін ескере отырып шешуге болады. Білім алушыларға педагогтермен бірге оқу-тәрбие процесіне қатысуға нақты мүмкіндік беру қажет. Бірлескен қоғамдық іс - әрекет негізінде балалар мен ересектердің өзара әрекеттесуін үйлестіру - жеке және ұжымдық қарым-қатынастарда өзіндік тәжірибесі бар әр түрлі ұрпақтардың сындарлы диалогының жолы болып табылады.

Студенттік өзін-өзі басқаруды дамыту мақсатында әрбір колледжде мүшелері (жас депутаттар) колледждің алқалық органдарына кіруі және студенттердің қандай да бір тобының мүдделерін білдіруі тиіс студенттік парламенттер құру қажет. Сонымен қатар, ЖІК мен студенттік парламенттердің міндеттері әртүрлі, яғни ЖІК студенттерді түрлі іс - шараларға тартады және өткізеді, ал студенттік парламент мүшелерінің (жас депутаттар) міндеті негізінен студенттердің мүдделері мен құқықтарын қорғау болып табылады.

Бүгінгі таңда сыни ойлау, логика, студенттердің жеке дамуына әсер ететін азаматтық ұстанымды арттыратын дебаттар студент жастар үшін трендке айналууда. Тиісінше, апта сайын ең өзекті тақырыптар мен сұрақтар

бойынша топтар, курстар және т.б. арасында дебаттық турнирлер өткізу қажет («*Development Day*» аясында мүмкін болады).

Негізгі сабақтардан кейін аптасына бір рет «*Development Day*» студентінің даму күнін ұйымдастыруды ұсынамыз, оны ЖІК ұйымдастыруы қажет. Яғни, бұл күні әр студент кез-келген қызығушылық клубтарына еркін қатыса алады, дебаттарға, семинарларға қатыса алады (*белгілі тұлғаларды, бизнесмендерді, мемлекеттік қызметшілерді, депутаттарды, кәсіпорын басшыларын шақыра отырып, студенттерге оларды ынталандыру мақсатында «Олар бұған қалай келді» деп айта алады*), спорттық іс-шаралар, конкурстар, тимбилдингтер, театрларға бару, бір уақытта өту керек экскурсиялар-бұл студенттерге өз қызығушылықтарын таңдауға мүмкіндік береді. Бұл күні колледждің кез-келген қызметкері, студенттер мен педагогтар өздерінің қалауы бойынша «*Development Day*» бағдарламасына алдын-ала жазылып, семинарлар өткізе алады. Бұл күнді студенттердің шағын концерттік бағдарламасымен (*КВН, Stand Up, брейк-данс, музыканың кез келген жанрындағы жеке және топтық өнер көрсетулері*) немесе спортқа ынталандыратын терең өнегелі мәні бар фильмді көрумен және т.б. аяқтауға болады. Осы жобаларды іске асыру білім алушылардың тәрбиелік, өмірлік кеңістігінің әлеуетін кеңейтуге, жеке тұлғаның өзекті қажеттіліктері мен қабілеттерін іске асыруға мүмкіндік береді. Жобаларды білім беру ұйымы білім алушылардың отбасыларымен, білім беру ұйымының әлеуметтік серіктестерімен тұрақты өзара іс-қимылда және тығыз ынтымақтастықта іске асыруы тиіс.

5. Конкурстар мен жарыстар

Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық және халықаралық олимпиадалар мен ғылыми жобалар конкурстарының (ғылыми жарыстардың), орындаушылар конкурстарының, кәсіби шеберлік конкурстарының және спорттық жарыстардың тізбесіне сәйкес (*Министрліктің 2011 жылғы 7 желтоқсандағы № 514 бұйрығы*) студенттерді әр түрлі конкурстарға (*цифрлық дағдыларды қолдана отырып, әр түрлі салаларда ІТ-шешімдерді дамыту жөніндегі Наскашон идеялар конкурсы, «Гүлденебер, Қазақстан!», «Колледждердің үздік 100 студенті», «Мен – кәсіпкермін», «Жас турист» Гранд турнирі*) жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық және халықаралық олимпиадалар мен ғылыми жобалар конкурстарының (*ғылыми жарыстардың*) және өзге де жарыстарға тарту. Конкурстарға бірінші кезекте аз қамтылған, көп балалы және толық емес отбасылардан шыққан, сондай-ақ профилактикалық есепте тұрған студенттерді тарту қажет.

6. Профилактикалық қызметті ұйымдастыру (психологиялық және әлеуметтік қызмет)

Қазіргі білім беру жүйесінде психологиялық және әлеуметтік қызметтер қажетті құрамдас бөлікке айналды. Педагог-психологтар және әлеуметтік педагогтар білім алушы тұлғасының даму себептерін анықтау, білім алушыларды оңалту, түзету - консультациялар, тренингтер, білім алушылар мен олардың ата-аналары, колледж педагогтері үшін диагностикалық жұмыс және басқа да медициналық-психологиялық-педагогикалық қолдау және көмек сияқты жұмыс түрлерін жүргізулері қажет.

Бүгінгі таңда жасөспірімдер арасында буллинг/кибербуллинг, діни экстремизм мен терроризм, құқық бұзушылықтар мен нашақорлық, ерте жүктілік, репродуктивтік денсаулығын сақтау мәселелері өзекті болып отыр.

Қазақстандық жасөспірімдер ЭЫДҰ елдеріндегі өз құрдастарымен салыстырғанда буллингке жиі ұшырайды (32%) (*орташа көрсеткіш - 23%*). ЮНИСЕФ-тің хабарлауынша, жасөспірімдердің жартысынан көбі виртуалды зорлық-зомбылық, дін мен өзіне-өзі қол жұмсау жағдайларына тап болып, әлеуметтік желілерде танысуға оң көзқараспен қарайды. Осыған байланысты жоғарыда аталған келеңсіз үрдістердің алдын алу бойынша мынадай шаралар ұсынылады:

- әлеуметтік педагогтер мен педагог-психологтарды біліктілікті арттыру курстарына жіберу;

- буллинг/кибербуллинг, суицид, киберқылмыс, ерте жүктілік, репродуктивтік денсаулық, діни экстремизм мен терроризм, құқық бұзушылық пен нашақорлықтың алдын алу жөніндегі мамандарды шақыра отырып, БАҚ-та, интернет-ресурстарда, әлеуметтік желілерде, YouTube-арналарда студенттер мен олардың ата-аналарына арналған бейнероликтерді, инфографикаларды, постерлерді (*интернет-ресурстарда, интернет-ресурстарда*) орналастыра отырып, іс-шаралар өткізу ; алдын алу шаралары қоса беріледі).

Қолайлы білім беру ортасын құруда кураторлық қызмет ерекше рөл атқарады.

Кураторлық сағаттар білім беру мазмұнының маңызды бөлігі болып табылады. Кураторлық сағаттардың жоспарларын әзірлеу кезінде студенттік парламент мүшелерін тарта отырып, студенттердің жеке қажеттіліктері мен мүдделеріне назар аудару керек. Тақырыптық сынып сағаттарын өткізу нысандары: *белгілі бір тақырыптағы әңгіме; пікірсайыс, рөлдік ойындар, тақырыптық дәріс, жиналыстар, қарым-қатынас сағаты (сұрақ-жауап), саяхат ойындары, тренингтер, конференциялар, мастер-класстар, театр қойылымдары* болуы мүмкін.

Куратор білім алушылармен бірге топтың жалпы нормалары мен ережелерін әзірлеуге бастамашылық жасай алады. Қазіргі зерттеулерге сәйкес, бұл мінез-құлықтың жалпы нормаларын бірлесіп талқылау және үйлестіру, олардың жауапты сақталуына әкеледі.

16. Worldskills (Ворлдскиллс) қозғалысының дамуына қатысты

WorldSkills Қазақстандағы қозғалысы келесі нормативтік-құқықтық актілермен реттеледі:

- 1) «Талар» коммерциялық емес акционерлік қоғамын Қазақстан Республикасындағы WorldSkills Kazakhstan жобасының ұлттық операторы етіп айқындау туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 20 қаңтардағы № 22 бұйрығы;

- 2) «Қазақстанда WorldSkills қозғалысын іске асырудың кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 2 сәуірдегі № 126 бұйрығы (бұдан әрі - №126 бұйрық);

3) Қазақстан Республикасындағы WorldSkills Kazakhstan чемпионаттарының қағидалары (бұдан әрі - қағидалар) (WorldSkills Kazakhstan Бас Ассамблеясы 2020 жылғы 20 сәуірде бекіткен).

WorldSkills дағдылардың құндылығын көрсетеді және бүкіл әлемде білікті мамандардың танылуын арттырады.

2022 жылы WSK өңірлік чемпионаттарының қорытындысы бойынша «WorldSkills Kazakhstan 2022» республикалық чемпионатына қатысу үшін әр өңірден 5-тен 30 адамға дейін жеңімпаздар анықталды.

WSK республикалық чемпионатын өткізу 2022 жылғы 10-18 қараша аралығында Нұр-Сұлтан қаласында «EXPO» халықаралық көрме орталығы базасында жоспарланған.

WSK республикалық чемпионатының жеңімпаздары жаттығу лагерлерінде жаттығады және WS халықаралық чемпионаттарына қатысады.

Ағымдағы жылы Covid бойынша карантиндік шектеулерге байланысты Шанхай қаласында (Қытай) WorldSkills халықаралық чемпионатын өткізу тоқтатылды. WorldSkills International халықаралық ұйымы ағымдағы жылғы қазан-қараша айлары аралығында 10 елдің (Австрия, Швейцария, Германия, Финляндия, Франция, Италия, Оңтүстік Корея, Швеция, АҚШ, Германия) 16-ы қаласында халықаралық чемпионатты өткізу туралы шешім қабылдады.

Кезекті WorldSkills халықаралық чемпионаты Гданск (Польша) қаласында 2023 жылғы 5-9 қыркүйекте өтеді.

2022-2023 оқу жылында № 126 бұйрық пен қағидаларға сәйкес:

ТжКОБ деңгейінде:

1) WSK сарапшыларының біліктілігін бірлесіп арттыру бойынша әлеуметтік әріптестермен өзара іс-қимылды кеңейту;

2) МТБ нығайту және шығын материалдарын сатып алу кезінде WorldSkills International және WorldSkills Europe кәсіби стандарттары ескеріледі;

3) WSK сарапшылары ретінде әлеуметтік серіктестерді тарта отырып, соның ішінде Abilympics (Абилимпикс) және Deafskills (есту бойынша) құзыреттіліктері бойынша WSK колледжішілік чемпионатын өткізу;

4) WSK колледжішілік чемпионатын өткізу кезінде бағалаудың ашық жүйесін (CIS) қолдану;

5) WSK өңірлік (аймақтық) чемпионатына қатысу үшін WSK колледжішілік чемпионатының жеңімпаздарын жіберу;

6) ТжКОБ ұйымының WSK-те үздік нәтижелерінің бенчмаркингі, оның ішінде БАҚ-ты тарта отырып;

7) Кәсіптік бағдарлау жұмыстарын жүргізу кезінде WorldSkills құралдарын қолдану.

Жергілікті атқарушы органдар деңгейінде:

1) WorldSkills қозғалысына өңірдің әлеуметтік серіктестерін белсенді тарта отырып, сарапшылық қоғамдастықты дамытуды жалғастыру;

2) WSK сарапшылары ретінде әлеуметтік серіктестерді тарта отырып, WSK өңірлік чемпионатын өткізу, оның ішінде Abilitypics (Абилимпикс), Deafskills (есту бойынша) құзыреттіліктері бойынша, сондай-ақ салалық бағыттарды, оның ішінде Agroskills-ті дамыту.

3) WSK өңірлік чемпионатын өткізу кезінде ашық бағалау жүйесін (CIS) қолдану;

4) WorldSkills International және WorldSkills Europe кәсіптік стандарттарын ескере отырып, өңір колледждерінің МТБ нығайту және олардың базасында WSK республикалық чемпионатына және WS халықаралық чемпионаттарына ҚР ҰҚ өңірлік құраманы дайындау үшін жаттығу лагерлерін құру;

5) WSK республикалық чемпионатына қатысу үшін WSK өңірлік чемпионатының жеңімпаздарын жіберу;

6) WSK-те өңірдің үздік нәтижелерінің бенчмаркингі, оның ішінде БАҚ-ты тарта отырып;

7) Өңірлік деңгейде кәсіптік бағдар беру жұмыстарын жүргізу кезінде WorldSkills құралдарын қолдану.

17. Кітапхана қорын толықтыруға және оқулықтармен қамтамасыз етуге қатысты

Жан басына шаққандағы қаржыландыру нормативі шеңберінде бір білім алушыға оқулықтар, оқу-әдістемелік әдебиеттер және оқу құралдарын сатып алуға арналған шығыстар көзделген, олар 5 АЕК-ті құрайды, бұл білім беру ұйымдарына кітапхана қорын жыл сайын жаңартуға мүмкіндік береді.

Облыстардың, Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының Білім басқармалары мемлекеттік білім беру тапсырысы бойынша техникалық және кәсіптік білімі бар кадрларды даярлауды жүзеге асыратын меншік нысанына қарамастан колледждер үшін көзделген қаражат есебінен оқулықтар мен оқу-әдістемелік кешендерді сатып алуды және жеткізуді көздеуі қажет.

Бұдан басқа, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 қазандағы № 724 «Ұлттық рухани жаңғыру» ұлттық жобасын бекіту туралы» қаулысын іске асыру шеңберінде 2022-2025 жылдарға арналған техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары үшін қазақ тілінде шығарылған оқулықтармен қамтамасыз ету деңгейі бойынша көрсеткіш бекітілді (2022 ж. – 35%, 2023 ж. – 40%, 2024 ж. – 45%, 2025 ж. – 50%).

Осыған байланысты, аталған көрсеткішті орындау үшін облыстардың, Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының Білім басқармалары қазақ тіліндегі оқулықтарды сатып алу және жеткізу арқылы көрсеткішке қол жеткізуді қамтамасыз етуі қажет.

18. Кәсіби шеберлік конкурстарын өткізуге қатысты

Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының педагогтері арасында салалар бойынша кәсіби шеберлік конкурсы «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы,

Білім және ғылым министрінің бұйрығы, Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 7 желтоқсандағы № 514 «Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық және халықаралық олимпиадалар мен ғылыми жобалар (ғылыми жарыстар) конкурстарының, орындаушылар байқауларының, кәсіптік шеберлік байқауларының және спорттық жарыстардың тізбесін бекіту туралы» Заңы негізінде өткізіледі.

Салалар бойынша кәсіби шеберлік конкурсының мақсаты – ТЖКОБ ұйымдарының талантты, дарынды шығармашыл педагогтерін анықтау және қолдау, педагогтердің беделі мен имиджін арттыру және кәсіби шеберлік бойынша озық тәжірибені тарату.

2022 жылы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдары педагогтері арасында тау-кен, мұнай-газ, энергетика, инженерлік, ауылшаруашылық, құрылыс және педагогикалық саласы, денсаулық сақтау, қызмет көрсету, көлік және байланыс, өнер және мәдениет, спорт сияқты 13 сала бойынша кәсіптік шеберлік конкурсын өткізу туралы ережені бекітті.

Салалар бойынша кәсіби шеберлік конкурстары өткізілетін техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының тізімі анықталды.

Облыстар мен Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының Білім басқармалары:

- сала бойынша кәсіби шеберлік конкурсына педагогтердің қатысуын қамтамасыз ету;

- бекітілген кестеге сәйкес техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының педагогтері арасында кәсіби шеберлік конкурстарын өткізетін базаны ұйымдастырады;

- техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының педагогтері арасында кәсіби шеберлік конкурстарын өткізуге бизнес-қоғамдастық өкілдерін, жетекші өнеркәсіптік кәсіпорындардың (ұйымдардың), облыстардың, Нұр-Сұлтан, Алматы, Шымкент қалаларының жоғары оқу орындарының тәжірибелі қызметкерлерін тарту.

2022-2023 оқу жылында техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарының педагогтері арасында салалар бойынша республикалық кәсіби шеберлік конкурсын өткізу

кестесі

№	Сала атауы	Аймақ	Мерзімі
1	Мұнай-газ	Атырау облысы	қазан-қараша
2	Көлік және байланыс	Қостанай облысы	қазан-қараша
3	Инженерлік	ШҚО	қазан-қараша
4	Құрылыс	Қарағанды облысы	қазан-қараша
5	Ауылшаруашылық	Жамбыл облысы	қазан
6	Энергетика	СҚО	қараша-

			желтоқсан
7	Педагогика	Ақмола облысы	ақпан
8	Тау-кен	Ақтөбе облысы	сәуір
9	Қызмет көрсету	Маңғыстау облысы	қазан
10	IT	Нұр-Сұлтан қ.	қараша
11	Денсаулық сақтау	Алматы қ.	желтоқсан
12	Спорт	Алматы қ.	мамыр
13	Өнер және мәдениет	Жамбыл облысы	қараша

19. Педагог қызметкерлердің кәсіби дамуына қатысты

Біліктілікті арттыру курстары Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 95 бұйрығымен бекітілген педагогтердің біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және өткізу, сондай-ақ педагог қызметін курстан кейінгі сүйемелдеу қағидаларына сәйкес жүзеге асырылады.

Кәсіпорындардың өндірісі мен жабдықтарының жаңа технологияларымен танысу үшін 2021 жылдан бастап біліктілікті арттыру курстарының бағдарламаларына кәсіпорындар базасындағы тағылымдама енгізілді.

«Педагог мәртебесі туралы» ҚР Заңына үш жылда кемінде бір рет педагогтердің біліктілігін арттыруға қатысты өзгерістер енгізілді.

Педагогтердің біліктілік деңгейін арттыру үшін облыстардың және қалалардың білім басқармалары оқу-әдістемелік кабинеттермен/орталықтармен бірлесіп, төмендегілерді іске асыру қажет::

- оқытатын модульдерге/пәндерге сәйкес педагогтердің тағылымдамадан өтуі үшін кәсіпорындар тізбесін кеңейту бойынша жұмысты жалғастыру.

- «Педагог мәртебесі туралы» ҚРЗ норма енгізуді ескере отырып, өңірлер бөлінісінде біліктілікті арттыру курстарынан өту үшін педагогтердің сапалы тізімін қалыптастыру бойынша жұмысты жалғастыру;

- «Талап» КЕАҚ бекітілген жоспарына сәйкес педагогтердің қызметіне курстан кейінгі мониторингті жүзеге асыру;

- облыс және республика деңгейінде педагогтердің инновациялық педагогикалық тәжірибесін тарату және тираждауды жүзеге асыру;

- үздік педагогтар мен өндірістен жетекші мамандар қатарынан сарапшылар пулын қалыптастыруға ықпал ету;

- өндірістен мамандарды тарту бойынша өңір кәсіпорындарымен жұмыс жүргізу;

- салалар бойынша республикалық кәсіби шеберлік конкурстарына педагогтердің қатысуы бойынша жұмысты ұйымдастыру.

Облыстардың, Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының Білім басқармаларына:

- Қағидалар талаптарына сәйкес жаңа білім, дағдылар мен құзыреттер алу, өз тәжірибесінде жаңа тәжірибені тарату, біліктілікті арттыру туралы

растайтын құжат (сертификат) алу мақсатында курстық оқыту бағдарламасының мазмұнын табысты игеру үшін бірінші басшыларды менеджмент саласындағы біліктілікті арттыру курстарына жіберу;

- бірінші басшының инновациялық-эксперименттік қызметті қолдануына, оқыту сапасын арттыруға әсер ететін әлеуметтік/білім беру жобаларына қатысуына әдістемелік көмек көрсету және қолдау көрсету;

- ашық қолжетімділікте тәжірибе алмасу, менеджментке және оқыту сапасына қол жеткізуге қатысты мәселелер мен проблемаларды шешуде уақтылы көмек көрсету мақсатында бірінші басшылар қоғамдастығын (қауымдастығын) құруға жәрдемдесу;

- инновациялық және АКТ технологияларын пайдалануда бірінші басшылардың білімдері мен құзыреттерін жетілдіруге ықпал ету;

- бірінші басшыларға бизнес-жобаларды құрастыру құралдарын, бизнес пен мемлекеттік құрылымдарды біріктіру және өзара іс-қимыл тетіктерін, колледждерде стартаптарды іске асыру мүмкіндіктерін, қаржыландыру көздерінің әртүрлі тәсілдерін пайдалана отырып, кәсіпкерлік қызметті ұйымдастыру бойынша өз бетінше оқу және өз бетінше білім алу ұсынылсын.

- басқару қызметінде көшбасшылық қасиеттерге ие және колледждің білім беру қызметінде Сапалы нәтижені қамтамасыз ететін ТЖКОБ ұйымдары басшыларының пулын анықтау мақсатында бірінші басшылардың кәсіби жетістіктеріне мониторинг жүргізу.

Колледж директорларын ротациялауға қатысты.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2021 жылғы 11 қарашадағы № 559 бұйрығымен бекітілген «Мемлекеттік білім беру ұйымдарының бірінші басшыларына ротация жүргізу қағидаларына» (бұдан әрі – қағидалар) сәйкес атқаратын лауазымында жеті және одан да көп жыл болған бірінші басшылар ротацияға жатады.

Бірінші басшыларға ротация жүргізу үшін облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың, ауданның (облыстық маңызы бар қаланың) білім беруді басқару органдарының кадр қызметі білім беру ұйымдарындағы менеджментті жақсарту және Бірінші басшылардың тиімділігін арттыру мақсатында ротацияға жататын бірінші басшылардың тізімін қалыптастырады.

Аттестаттау бойынша

«Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңына енгізілген өзгерістерге сәйкес басшы кадрлардың, педагогтердің біліктілігін арттыру үш жылда кемінде бір рет жүзеге асырылады.

«Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының 2019 жылғы 27 желтоқсандағы Заңына сәйкес педагогтер аттестаттаудан өтеді, оның нәтижелері бойынша білім беру саласындағы уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен біліктілік санаттары беріледі (расталады).

Ағымдағы жылы ұлттық біліктілік тестілеу ҚР БҒМ 08.04.2022 жылғы №146 бұйрығына сәйкес 2022 жылғы 11 мен 29 сәуір, 1 мен 29 шілде, 1 мен 30 қараша аралығындағы мерзімде өткізіледі.

Өндірістік оқыту шеберлерін ұлттық біліктілік тестілеуден тапсырудан босату, өндірістен тартылған мамандарға біліктілік санатын беру бөлігінде педагогтерді аттестаттауды жүргізуді регламенттейтін заңнамалық актілерге өзгерістер енгізу жоспарлануда.

Сонымен қатар, пәндер тізбесін өзектендіру бойынша жұмыстар жүргізілді, «Педагогика, оқыту әдістемесі» блогы бойынша ұсынылатын әдебиеттер тізімі қысқартылды.

Облыстардың, Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының Білім басқармаларына:

- аттестаттау кезеңіне сәйкес біліктілік санатын беру үшін педагогтердің сапалы тізімдік құрамын қалыптастыру;

- педагогтердің портфолиосына сараптама жүргізу және олардың қызметінің қорытындыларын кешенді талдамалық жинақтау бойынша сараптамалық кеңестердің жұмысын ұйымдастыру.

20. Жан басына шаққандағы қаржыландыруды енгізуге қатысты

Қазақстан Республикасы Бюджет кодексінің 54-55-баптарына сәйкес ТЖКОБ қамтамасыз ету мәселелері жергілікті атқарушы органдарға бекітілген және жергілікті бюджет қаражаты есебінен қамтамасыз етіледі.

БҒМ бұйрығына сәйкес (29.01.2016 жылғы № 122) ТЖКОБ жан басына шаққандағы қаржыландыру нормативіне сәйкес 1 маманды даярлау құнын міндетті түрде қосу көзделген.

ТЖКОБ ұйымдарында жан басына шаққандағы қаржыландыру нормативі Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, орта білім берудің, сондай-ақ кредиттік оқыту технологиясын есепке алғандағы техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің жан басына шаққандағы нормативтік қаржыландыру қағидасына (Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2017 жылғы 27 қарашадағы №596 бұйрығы) және Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, орта білім берудің, сондай-ақ кредиттік оқыту технологиясын есепке алғандағы техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің жан басына шаққандағы нормативтік қаржыландыру әдістемесіне (Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2017 жылғы 27 қарашадағы № 597 бұйрығы) сәйкес жүзеге асырылады.

Көрсетілген жан басына шаққандағы қаржыландыру Қағидалары мен Әдістемесі ТЖКОБ мемлекеттік білім беру тапсырысы орналастырылатын меншік нысанына қарамастан ТЖКОБ ұйымдарында қолданылады.

Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беруді жан басына нормативтік қаржыландыруды жергілікті атқарушы орган мынадай тәртіппен жүзеге асырады:

- 1) мемлекеттік мекеменің ұйымдық-құқықтық нысанындағы техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында – ай сайын жеке қаржыландыру жоспарларына сәйкес;

2) басқа ұйымдық-құқықтық нысандарындағы техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында – ай сайын техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беруге мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыруға жасалған шарттар шегінде, көрсетілген қызметтерді алған білім алушылардың нақты контингенті үшін есептелген көлемде ай сайынғы негізде және (немесе) ағымдағы айда нақты берілген кредиттер санына сәйкес.

Қаржыландырудың жан басына шаққандағы нормативі Әдістемесінің 8-тармағына сәйкес (ҚР БҒМ 2017 жылғы 27 қарашадағы № 597 бұйрығы) техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беруге арналған жан басына шаққандағы нормативтік қаржыландыру көлемі ТжКОБ-ны қаржыландырудың жан басына шаққандағы нормативінің көлемінен төмен емес айқындалады. *(Қаражат жеткіліксіз болған жағдайда, ТжКОБ ұйымдарының растайтын құжаттар мен негіздемелерді ұсынуы шартымен қосымша қаржыландыруды қажет ететін Әдістемемен (ҚР БҒМ 2017 жылғы 27 қарашадағы № 597 бұйрығы) бекітілген мөлшерден тыс жан басына шаққандағы нормативтің мөлшерін белгілеу құқығы берілген).*

Техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беруді жан басына қаржыландыру нормативінің негізгі мақсаты келесі шығындарды қамтитын мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартының талаптарын қамтамасыз ету болып табылады:

- білім беру ұйымының педагогикалық және басқа да персоналына еңбекақы төлеу қоры *(жатақхана персоналына еңбекақы төлеу шығыстары кірмейді);*

- оқу шығындары;

- оқу-әдістемелік әдебиеттер сатып алу;

- оқу корпусарын, зертханаларды ағымдағы ұстауға арналған шығыстар және т. б. *(жатақхананы қамтамасыз ету бойынша шығындар кірмейді);*

- коммуналдық шығындар және интернет оқу корпусарының, зертханалардың шығындары және т.б. *(жатақхана шығындары кірмейді).*

Жатақхана персоналы мен ғимараттарын күтіп-ұстауға, күрделі жөндеуге, негізгі құралдарды сатып алуға арналған шығыстарды жергілікті атқарушы органдар жан басына шаққандағы қаржыландыру нормасынан тыс нақты қажеттілік бойынша өтеуге тиіс.

Сондай-ақ ТжКОБ қаржыландырудың жан басына шаққандағы нормативі қысқа мерзімді кәсіптік оқудан өтетін білім алушыларға қолданылмайды.

Білім беру ұйымдарында жан басына шаққандағы қаржыландыруды енгізу операторы («Қаржы орталығы» АҚ) облыстар мен қалалар бөлінісінде ТжКОБ жан басына шаққандағы қаржыландыру нормативінің орташа мөлшерін анықтады.

21. Ұлттық білім беру деректер қорын толтыруға қатысты

ҚР «Білім туралы» Заңының 6-бабының 22-2-тармағына сәйкес жергілікті атқарушы органдар Ұлттық білім беру деректер қоры (бұдан әрі-ҰБДҚ) болып табылатын білім беру саласындағы ақпараттандыру объектісінде әкімшілік деректерді жинауды жүзеге асырады.

ҰБДҚ-статистикалық деректерді жинауға, сақтауға және өндеуге арналған білім беру саласының мемлекеттік ақпараттық жүйесі.

Деректерді жинау жылына екі рет жүзеге асырылды -қыркүйек-қазан және наурыз-сәуір айларында деректерді өзектендіру. Сонымен қатар, толтыру мерзімдері белгіленді, респонденттер ҰБДҚ-ны толтыру үшін бір ай берілді.

24/7 қолжетімді модификацияланған онлайн жүйесі іске қосылды.

Анықтама:

- ҚР «Білім туралы» Заңы 6-Б. 22-2) - т. ЖАО-ның құзыреті «жыл сайын белгіленген мерзімде білім беру саласындағы уәкілетті органның ақпараттандыру объектілерінде статистикалық байқаулардың деректерін жинауды қамтамасыз етеді»;

- ҚР «Білім туралы» Заңының 43 бабына сәйкес, білім беру ұйымдарының құзыреті кеңейтілді: «11-4) білім беру саласындағы ақпараттандыру объектілеріне әкімшілік деректерді беруді қамтамасыз ету»;

- «Білім беру мониторингі шеңберінде әкімшілік деректер нысандарын бекіту туралы» Министрдің 27.12.2012 ж. № 570 Бұйрығымен бекітілген әкімшілік деректер нысандары әзірленді;

- әкімшілік деректерді жинау тәртібі Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2014 жылғы 12 қарашадағы №459 бұйрығымен бекітілген Білім беру мониторингін жүзеге асыру Қағидаларымен реттеледі.

Білім алушылар мен педагогтердің дербес деректері қорғалған (*«Дербес деректер және оларды қорғау туралы» 2013 жылғы 21 мамырдағы № 94-V ҚР Заңы*) және білім беру ұйымдарының ЭЦҚ-мен расталады.

ҰБДҚ деректері бойынша жыл сайын «Қазақстан Республикасының Білім беру жүйесінің статистикасы» ұлттық жинағы орыс және қазақ тілдерінде жарияланады, Ұлттық баяндама үшін деректер ұсынылады және барлық ұлттық статистика, оның ішінде халықаралық ұйымдар үшін де (ЮНЕСКО, ЮНИСЕФ, ДЭФ және т.б.) деректер ҰБДҚ негізінде қалыптастырылады.

«Білім туралы» ҚР Заңының 45-бабы 3-тармағының 5-1) тармақшасына сәйкес білім беру ұйымының басшысы Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен білім беру саласындағы ақпараттандыру объектілеріне әкімшілік деректерді дұрыс емес және (немесе) уақтылы ұсынбағаны үшін жауапты болады.

ҰБДҚ толтыру жөніндегі Нұсқаулық және техникалық және кәсіптік білім паспорты қосымшада қоса беріліп отыр.

22. Материалдық-техникалық базаны дамыту жөніндегі жұмысқа қатысты

«Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңына (6-бап) сәйкес колледждерге жабдықтар сатып алуды және техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру бағдарламасын іске асыруды жергілікті атқарушы органдар жүзеге асырды.

Колледждердің материалдық-техникалық базасын жаңғырту жөніндегі одан әрі жұмыс Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 қазандағы № 726 қаулысымен бекітілген «Білімді ұлт» сапалы білім беру» ұлттық жобасын (бұдан әрі – Ұлттық жоба) іске асыру шеңберінде жалғастырылатын болады.

Ұлттық жоба шеңберінде «Колледждердің оқу-өндірістік шеберханаларын заманауи жабдықтармен жарақтандыру» іс-шарасын іске асыру мақсатында жергілікті атқарушы органдар жергілікті бюджет қаражаты есебінен колледждерді заманауи жабдықтармен жарақтандыруды жоспарлап отыр.

Осыған байланысты облыстардың және Нұр-Сұлтан, Алматы және Шымкент қалаларының Білім басқармалары ұлттық жоба шеңберінде жергілікті бюджет қаражаты есебінен колледждердің оқу-өндірістік шеберханаларын қазіргі заманғы жабдықтармен жарақтандыру жөніндегі жұмысты күшейтуі қажет.

23. Оқу-өндірістік шеберханаларда, оқу шаруашылықтарында шығарылатын өз өндірісінің өнімдерін өткізуге қатысты («Білім туралы» ҚР Заңының 63-2-бабы)

ҚР «Білім туралы» Заңына сәйкес техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдары кәсіпкерлік қызметпен байланысты емес білім беру қызметін жүзеге асырады.

ҚР «Білім туралы» Заңының 61-бабына сәйкес ТЖКОБ оқу орындарын қаржыландыру көздері мыналар болып табылады:

- 1) мемлекеттік білім беру мекемелерін ұстауды бюджеттік қаржыландыру;
- 2) мемлекеттік білім беру тапсырысын бюджеттік қаржыландыру;
- 3) Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін ақылы қызметтер көрсетуден түсетін кірістер;
- 4) қаржы ұйымдарының кредиттері.

ҚР «Білім туралы» Заңының 63-2-бабының 3-2-тармағына сәйкес ТЖКОБ оқу орындары ақылы қызмет көрсету туралы шарт жасай отырып, ақылы негізде мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарының талаптарынан тыс мынадай тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) ұсынуға құқылы, яғни ақылы білім беру қызметтерін көрсетеді, оқу-өндірістік шеберханаларда, оқу шаруашылықтарында шығарылатын өз өндірісінің өнімдерін сатады және қосымша табыс табады.

Ақылы қызмет түрлерін көрсетуден және тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін қаражат түсімдер жоспарларына сәйкес және «Тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін ақша өз иелігінде қалатын мемлекеттік білім беру мекемелерінің оларды өткізу бойынша ақылы қызмет түрлерін көрсетуі және олардың тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түскен ақшаны жұмсауы қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2017 жылғы 24 қазандағы № 541 бұйрығына сәйкес жұмсалады.

Осыған байланысты ҚР Бюджет кодексінің 102-бабын басшылыққа ала отырып, ТЖКОБ оқу орындары «Бюджеттің атқарылуы және оған кассалық қызмет көрсету ережесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2014 жылғы 4 желтоқсандағы №540 бұйрығы негізінде тауарларды (жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді) өткізуден түсетін ақша түсімдері мен шығыстарының жоспарын жыл сайын жасауы қажет.

Бұл ретте, «Мемлекеттік мүлік туралы» ҚР Заңының 126-бабының 4-тармағына сәйкес мемлекеттік заңды тұлғалардың Жарғыда (ережеде) бекітілген өз қызметінің нысанасы мен мақсаттарына сай келмейтін қызметті жүзеге асыруына, сондай-ақ мәмілелерді жасауына тыйым салынады.

Осыған байланысты ТЖКОБ оқу орындары өз қызметін кеңейту туралы өз жарғыларына «Білім туралы» ҚР Заңының 63-бабының 3-2-тармағы және 41-бабының 2-тармағы негізінде өзгерістер енгізуі қажет.

24. Колледждерді халықаралық салалық аккредиттеуге және құзырет орталықтарының қызметіне қатысты

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 қазандағы № 726 қаулысымен бекітілген «Білімді ұлт» сапалы білім беру» ұлттық жобасы шеңберінде 2025 жылға дейін салалық талаптарға сәйкес келетін 20 құзыреттілік орталығын құру көзделген, яғни халықаралық талаптар бойынша мұнай-газ саласы үшін кадрлар даярлауды жүзеге асыратын «АРЕК PetroTechnic» колледжінің үлгісі негізінде халықаралық талаптар бойынша салалық аккредиттеуден өтуді қарастырады.

Аталған колледж бүкіл әлем бойынша мойындалатын ОРІТО халықаралық салалық аккредитациясынан өтті. Қазіргі уақытта ТЖКОБ 20 ұйымының тізбесі қалыптастырылды, олардың базасында мынадай салалар бойынша құзырет орталықтары құрылды: машина жасау; тау-кен металлургия саласы; қызмет көрсету саласы; мұнай-химия өнеркәсібі; энергетика; аграрлық өндіріс және өнеркәсіп; IT-сала; құрылыс; металл өңдеу; жеңіл өнеркәсіп. Колледждер халықаралық салалық талаптарға (стандарттарға) сәйкестігін бағалаудан өту бойынша жол карталарын әзірледі.

Құзыреттілік орталықтарының қызметіне қатысты

Құзыреттілік орталықтары колледждер құрамында құрылымдық бөлімше ретінде құрылады. Бүгінгі таңда жұмыс істеп тұрған колледждер

базасында құзырет орталықтарын құру үшін нормативтік құқықтық база бар (ҚР Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы №595 бұйрығы).

Құзыреттілік орталығының негізгі міндеттері:

- бірыңғай білім беру ортасын құру;
- студенттер, колледж және ЖОО педагогтері үшін практиканы ұйымдастыру;
- ғылыми-қолданбалы жобаларға қатысу;
- қосымша білім беру бағдарламалары бойынша оқыту;
- өз өндірісінің тауарларын (жұмыстарын, қызметтерін) өткізу және колледж жарғысында бекітілген пән мен мақсаттарға жауап беретін басқа да қызмет түрлері.

Орталықтың функциялары мынадай іс-шараларды, оның ішінде өтеулі негізде іске асыруды көздейді:

- WorldSkills Kazakhstan жаттығу лагерін ұйымдастыру және оның жұмыс жасауы;
- WorldSkills стандарттары бойынша чемпионаттар және басқа да кәсіби шеберлік конкурстарын өткізу;
- өндірістік оқыту/ТжКОБ ұйымдары мен ЖОО студенттерінің кәсіптік практикасы;
- желілік оқытуды ұйымдастыру және өткізу;
- кәсіпорын қызметкерлерін даярлау, қайта даярлау және біліктілігін арттыру;
- ТжКОБ ұйымдарының, мектептер мен ЖОО педагогтері мен басшыларын курстық оқыту және тағылымдамадан өткізу;
- мектеп оқушылары үшін кәсіптік бағдар беру іс-шараларын өткізу;
- сынақ полигоны (практика базасы) ретінде Орталықтың оқу-материалдық базасын пайдалана отырып, ғылыми-қолданбалы жобаларға қатысу;
- ТжКОБ ұйымының жарғылық қызметі шеңберінде басқа да іс-шараларды іске асыру.

ТжКОБ ұйымының орталығын құру үшін:

- санитарлық нормаларға сәйкес келетін үй-жайды анықтау;
- құзырет орталығын жеке корпуста немесе блокта орналастыру;
- лицензияланған бағдарламалық қамтамасыз етуі және Интернет желісіне қолжетімділігі бар компьютерлік техниканы ұсыну;
- WorldSkills заманауи өндірістік талаптарына және/немесе стандарттарына сәйкес келетін жабдықтармен жарақтандыру;
- тиісті білімі, өндірісте жұмыс тәжірибесі бар және/немесе мәлімделген мамандық/біліктілік бойынша соңғы бес жылда өндірісте тағылымдамадан өткен кемінде 2 штаттық педагогтің болуын көздеу;
- ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдар үшін кедергісіз қолжетімділікті қамтамасыз ету;

- жабдықтың өндірістің заманауи талаптарына сәйкестігі туралы кемінде 2 жұмыс берушіден ұсыныстар алу.

ТЖКОБ ұйымдарының ішкі нормативтік-құқықтық базасын қамтамасыз ету үшін мыналарды әзірлеу ұсынылады:

- ТЖКОБ ұйымының басшысы бекітетін құзырет орталығы туралы ереже;

- ТЖКОБ ұйымының басшысы бекітетін құзыреттілік орталығының паспорты.

Осыған байланысты ТЖКОБ ұйымдары мамандық бейіні бойынша кадрларды даярлау, қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру жөніндегі бағдарламаларды іске асыру, WorldSkills чемпионаттарына қатысушыларды даярлау, білім алушылардың мамандық бойынша оқу-өндірістік практикадан өтуі кезінде өндірістік оқыту сабақтарын өткізу, мамандық бойынша оқу-өндірістік практиканы өткізу, демонстрациялық емтихандарды тапсыру және тауарларды шығаруды қоса алғанда өндірістік сипаттағы жұмыстарды орындау бойынша қызметтер көрсету үшін қажетті құрал-саймандармен, жабдықтармен және техникалық құралдармен жинақталған ТЖКОБ ұйымының базасында біліктілік орталықтарын құру бойынша жұмысты жалғастыруы қажет.

Құзыреттер орталықтарын құру нәтижесінде жастарды және барлық ниет білдірушілерді даярлаудың және қайта даярлаудың бұқаралық курстарының (кешкі, онлайн-курстардың) жүйесі құрылатын болады.

25. «Жас Талап» жоспарының орындалуын қамтамасыз ету
(жоспар қоса беріліп отыр)